Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Presgripsiynu Cymdeithasol

Cysylltu pobl â chymorth yn y gymuned

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ymgynghoriad cymunedol

Helo

Mae eich iechyd a'ch lles yn bwysig. Nid yw bod yn iach ym mhob rhan o'ch bywyd yn digwydd ohono ei hun. Mae'n rhywbeth mae'n rhaid i chi weithio arno ac weithiau cael cymorth gydag ef.

Mae Llywodraeth Cymru am sicrhau eich bod chi'n cael y cymorth rydych chi ei angen pan fyddwch chi ei angen.

Mae llawer o gefnogaeth ar gael:

- **Cymorth clinigol gan** wasanaethau iechyd — meddygon teulu, nyrsys, gwasanaethau iechyd meddwl a gwasanaethau gofal iechyd eraill.
- **Cymorth** llesiant yn eich cymuned leol — gweithgareddau, grwpiau i ymuno â nhw, cyngor, gwybodaeth a chymorth arall.

Mae'r rhan fwyaf o bobl yn gwybod sut i gael cymorth clinigol gan wasanaethau iechyd. Ond dydyn nhw ddim yn gwybod cymaint am gael cymorth yn y gymuned drwy bresgripsiynu cymdeithasol.

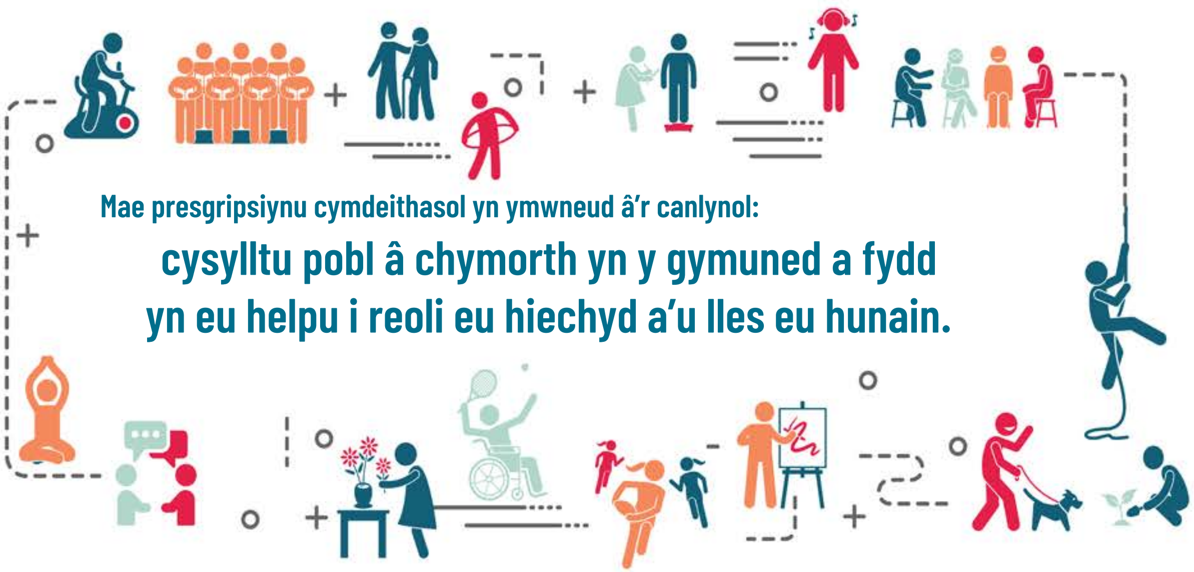

Mae presgripsiynu cymdeithasol yn ymwneud â'r canlynol:

cysylltu pobl â chymorth yn y gymuned a fydd yn eu helpu i reoli eu hiechyd a'u lles eu hunain.

Mae hyn yn dweud wrthych chi am ein cynlluniau ar gyfer

Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Presgripsiynu Cymdeithasol.

Bydd gan y fframwaith ganllawiau, gwybodaeth, safonau a chyngor i bob gweithiwr proffesiynol sy'n gweithio ar draws gwasanaethau, fel eu bod yn gwybod sut i gysylltu pobl â chymorth yn y gymuned.

Rydyn ni eisiau gwybod beth rydych chi'n ei feddwl, fel nad ydyn ni'n gadael unrhyw beth allan.

Pam mae presgripsiynu cymdeithasol yn bwysig?

Presgripsiynu cymdeithasol:

- Helpu pobl i gymryd rheolaeth — dewis eu cefnogaeth.
- Helpu i atal pobl rhag cael eu hynysu — cysylltu ac adeiladu cyfeillgarwch.
- Helpu pobl i leihau pryder — gwella iechyd meddwl.
- Helpu pobl i gael cyngor a delio â materion — dyled, tai, unigrwydd a mwy.
- Helpu i leihau anghydraddoldebau iechyd — mynediad tecach at wasanaethau.
- Helpu pobl i deimlo'n fwy cysylltiedig â'u cymuned — ymdeimlad o berthyn a diwylliant.
- Helpu pobl i gael cymorth yn gyflym — gan atal materion rhag gwaethygu.
- Helpu i dynnu'r baich oddi ar wasanaethau gofal iechyd — lleihau'r rhestr aros.

Ynglŷn â'r fframwaith hwn

Rydym ni wedi gweithio gyda phobl i ddatblygu model Cymreig o bresgripsiynu cymdeithasol a chanfod beth yw'r themâu allweddol ar gyfer y fframwaith.

Model Cymru gyfan ar gyfer presgripsiynu cymdeithasol

- Person-ganolog
- Sector statudol
- Wedi'i dargedu
- Gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol
- Gofal Iechyd
- Trydydd sector
- Hunangyfeirio
- Cefnogaeth yn y gymuned

Model Cymru gyfan ar gyfer presgripsiynu cymdeithasol

Mae presgripsiynu cymdeithasol yn edrych ar y person cyfan ac yn eu rhoi wrth wraidd popeth.

Gall pobl gysylltu mewn 5 ffordd.

Yr hunan-gyfeirio

Enghraifft: Mae rhywun yn sylweddoli bod angen rhywfaint o help arnyn nhw, maen nhw'n gwybod am y gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol, a sut i gysylltu.

Yr atgyfeiriad gofal iechyd

Enghraifft: Mae rhywun yn ymweld â'u meddyg teulu gyda phryder. Mae'r meddyg teulu yn eu cyfeirio at y gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol sy'n cynnig gweithgareddau iddyn nhw yn eu cymuned.

Atgyfeiriad sector statudol (Gwasanaethau brys, gwasanaethau cymdeithasol ac ati)

Enghraifft: Yn ystod archwiliad diogelwch tân, mae'r gwasanaeth tân yn sylwi bod person wedi'i ynysu ac yn credu y byddai'r gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol yn ddefnyddiol.

Atgyfeiriad trydydd sector (Sefydliadau, elusennau a grwpiau)

Enghraifft: Mae gwasanaeth iechyd meddwl yn cydnabod bod angen cymorth ar rywun gyda'i arian a'i fudd-daliadau felly mae'n eu cyfeirio at y gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol i gael help i gael gafael ar gymorth.

Atgyfeiriad wedi'i dargedu

Enghraifft: Mae hyn ar gyfer pobl sydd ag angen neu gyflwr penodol ac y gallai cynnig presgripsiynu cymdeithasol iddynt helpu i atal pethau rhag gwaethygu. Er enghraifft, rhywun sydd â chyflwr iechyd penodol neu grŵp o fyfyrwyr a allai fod yn wynebu anawsterau ariannol.

Gallai gwasanaethau presgripsiynu cymdeithasol gael eu rhedeg gan sefydliadau'r sector cyhoeddus, elusennau neu grwpiau gwirfoddol. Dylen nhw wneud y canlynol:

- **meithrin perthynas gadarnhaol, ymddiriedus** gyda phobl
- **cyfeirio a chysylltu pobl â** chymorth cymunedol
- **helpu pobl i ailgysylltu** â'u cymuned
- **helpu i ddatblygu ac adeiladu** ar gryfderau cymunedol
- **rhoi adborth** i bwy bynnag a wnaeth yr atgyfeiriad.

Model Cymru gyfan ar gyfer rhagnodi cymdeithasol

Gall cymorth yn y gymuned fod **wyneb yn wyneb** neu **ar-lein**.

Gall fod yn **ffurfiol neu'n anffurfiol**.

Gall ddigwydd **dan do** mewn lleoedd fel canolfannau cymunedol, canolfannau iechyd neu glybiau chwaraeon.

Gall ddigwydd **yn yr awyr agored** mewn lleoedd fel parciau, caffis neu ar ddŵr agored.

Gall gynnwys **gweithgareddau** sy'n gwella eich lles corfforol a meddyliol fel:

- grwpiau cyfeillio
- cyngor ariannol
- grwpiau ffordd iach o fyw
- clybiau ieuenctid
- grwpiau pensiynwyr
- grwpiau drama
- corau lleol
- grwpiau rhedeg neu grwpiau chwaraeon
- gerddi cymunedol neu brosiectau bwyd cymunedol

Gall gynnwys **gweithgareddau** llesiant i ddiwallu anghenion penodol fel:

- dawns i helpu pobl hŷn i gadw eu cydbwysedd a lleihau cwympiadau
- grwpiau celf i gefnogi eu hiechyd meddwl.

Gall gynnwys **cefnogaeth** gan gymheiriaid. Mae hyn yn helpu pobl i weld nad nhw yw'r unig rai sy'n profi problemau emosiynol anodd fel galar neu unigrwydd.

Ydych chi'n meddwl bod y model hwn yn hawdd ei ddeall?

Ydw ○ **Nac ydw** ○ **Ddim yn gwybod** ○

A oes unrhyw beth ar goll?

Siarad am iaith a sut rydyn ni'n disgrifio pethau

Rydym ni am wirio ai'r teitl 'presgripsiynu cymdeithasol' yw'r un cywir.

Pan fydd rhai pobl yn clywed 'presgripsiynu', maen nhw'n meddwl am bresgripsiwn meddyg. Dydyn ni ddim am i bobl feddwl mai dim ond os yw wedi'i 'bresgripsiynu' yn feddygol iddyn nhw y gallant gael cymorth yn y gymuned.

Beth ydych chi'n ei feddwl am y term 'presgripsiynu cymdeithasol'?

Rydym ni am sicrhau bod pawb yn deall yr hyn rydyn ni'n ei olygu gyda presgripsiynu cymdeithasol.

Mae'n bwysig bod pobl yn deall beth rydym ni'n ei olygu fel y gallant gael cymorth.

Sut allwn ni helpu pobl i ddeall Presgripsiynu Cymdeithasol?

Rydym ni am i bawb ddeall llwybrau atgyfeirio.

Gall fod yn anodd i bobl ddeall pa gymorth sydd ar gael a beth yw'r opsiynau gorau. Rhaid i gysylltu â chymorth yn y gymuned fod yn hawdd ei wneud.

Sut y gallwn ni helpu gweithwyr proffesiynol i gyfeirio pobl at wasanaeth presgripsiynu cymdeithasol?

Sut y gallwn ni helpu pobl i wybod am wasanaeth presgripsiynu cymdeithasol a chysylltu ag ef?

Sut y gallwn ni helpu gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol i dargedu grwpiau sydd angen cymorth?

Siarad am godi ymwybyddiaeth o gefnogaeth

Rydym ni am i'r gwasanaeth presgripsiynu cymdeithasol wybod am gymorth yn y gymuned.

Mae angen hysbysebu cymorth a gweithgareddau fel bod pobl yn gwybod beth sydd ar gael. Hefyd, pan fydd sefydliadau, elusennau neu grwpiau gwirfoddol yn gwybod am ei gilydd, gallant gydweithio'n well.

Sut allwn ni sicrhau bod hyn yn digwydd?

Rydym ni am i bobl gael y cymorth cywir ar yr adeg iawn.

Weithiau mae angen gofal arbenigol ar bobl. Gall sefydliadau, elusennau neu grwpiau gwirfoddol gefnogi pobl ochr yn ochr â chymorth arbenigol, ond ni allant byth ei ddisodli.

Sut allwn ni sicrhau bod pobl yn cael yr help maen nhw ei angen?

Siarad am arweinyddiaeth a sicrhau bod gwasanaethau o ansawdd uchel ac yn addas i'r diben

Rydym ni am gael arweiniad cryf a chlir.

Mae arweinyddiaeth dda yn helpu pobl i deimlo'n hyderus y bydd y cymorth yn diwallu eu hanghenion. Bydd gan y fframwaith hwn ganllawiau, fel bod pawb yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau.

Sut allwn ni gefnogi arweinyddiaeth a sicrhau bod y gwasanaeth o ansawdd uchel?

Rydym ni am sicrhau bod awdurdodau lleol a phartneriaid eraill yn talu am y gwasanaethau cymorth cywir.

Mae awdurdodau lleol, byrddau iechyd, yr Heddlu a sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus yn rhedeg gwasanaethau, ond maen nhw hefyd yn talu busnesau, sefydliadau a grwpiau i redeg gwasanaethau ar eu cyfer. Comisiynu yw'r enw ar hyn. Mae'n bwysig ei fod yn werth da ac yn diwallu anghenion pobl yn eu hardal.

Sut allwn ni gynnwys cymunedau mewn penderfyniadau ar gomisiynu gwasanaethau?

Siarad am wybodaeth a sicrhau bod pobl yn gallu cael gafael ar wasanaethau’n deg

Rydym ni am sicrhau bod gan bobl wybodaeth am gymorth yn y gymuned.

Mae angen i wybodaeth am gymorth yn y gymuned fod yn glir, yn gyfoes ac ar gael i bawb. Mae hyn yn cynnwys ar-lein, cyfryngau cymdeithasol, a lleoedd fel llyfrgelloedd neu ganolfannau ieuenctid.

Mae rhai cyfeiriaduron cenedlaethol ar-lein, ond nid ydyn nhw bob amser yn cynnwys gwybodaeth am gymorth lleol.

Pa gyfeiriaduron neu ffynonellau gwybodaeth ar-lein ydych chi’n eu defnyddio?

Ydy’r wybodaeth ar-lein rydych chi’n gwybod amdani yn rhoi’r hyn rydych chi ei angen i chi er mwyn gwneud penderfyniadau am gymorth yn y gymuned?

Rydym ni am sicrhau bod grwpiau sy'n agored i niwed a grwpiau dan anfantais yn gallu cael cymorth yn y gymuned.

Ni ddylid unrhyw un gael ei ddal yn ôl na'i stopio am eu bod:

- ag anabledd
- yn fyddar neu'n drwm eu clyw
- yn ddall neu'n rhannol ddall
- ddim yn siarad Cymraeg na Saesneg
- neu maen nhw'n wynebu rhwystrau eraill.

Sut allwn ni sicrhau bod pawb yn gallu cael cymorth yn y gymuned?

Rydym ni am i bawb deimlo'n ddiogel yn defnyddio gwasanaethau.

Mae safonau eisoes ar gyfer gwasanaethau i gadw pobl yn ddiogel. Ond rydym ni'n ystyried datblygu safonau newydd ar gyfer y fframwaith hwn.

A ddylem ni ddatblygu safonau diogelu newydd?

Rydym ni am sicrhau bod pobl yn gallu cael cymorth yn y gymuned ar-lein.

Fe wnaeth Covid-19 olygu bod llawer o gefnogaeth yn cael ei symud ar-lein. Ond roedd rhai pobl yn colli allan am nad oedd ganddynt fynediad i'r rhyngrwyd, technoleg na hyder. Roedd eraill yn ei chael hi'n anoddach ymgysylltu â hyn.

Sut allwn ni helpu pobl i oresgyn rhwystrau i ddefnyddio technoleg?

Siarad am gynaliadwyedd

Rydym ni am sicrhau bod cymorth yn y gymuned yn gallu helpu pobl nawr ac yn y dyfodol.

Mae angen i wasanaethau cymorth fod yn ddiogel ac yn ddibynadwy. Mae gennym ni arian ar gael i helpu i wneud gwasanaethau'n fwy cynaliadwy. Ond mae angen i ni weithio gyda'n gilydd, ar draws Cymru gyfan, i ddod â chyllid at ei gilydd.

Sut allwn ni helpu awdurdodau lleol, sefydliadau a gwasanaethau i gydweithio i sicrhau cyllid hirdymor?

Rydym ni am sicrhau ein bod yn diogelu'r amgylchedd.

Mae newid yn yr hinsawdd yn broblem wirioneddol. Gan fod angen cymorth ar fwy a mwy o bobl, bydd mwy o bwysau ar gymunedau. Mae hyn yn cynnwys pwysau ar eu ffyrdd, eu hadeiladau a'r amgylchedd naturiol.

Beth allwn ni ei wneud i leihau'r effaith hon?

Rydym ni am gasglu tystiolaeth i weld sut mae presgripsiynu cymdeithasol yn gwneud gwahaniaeth fel y gallwn ni gynllunio ar gyfer y dyfodol.

Mae gwledydd eraill wedi gweld presgripsiynu cymdeithasol yn gwella iechyd a lles. Bydd casglu gwybodaeth a chael adborth yn ein helpu i weld sut mae'n gweithio yng Nghymru.

Sut y dylem ni fesur pa mor dda mae presgripsiynu cymdeithasol yn gweithio?

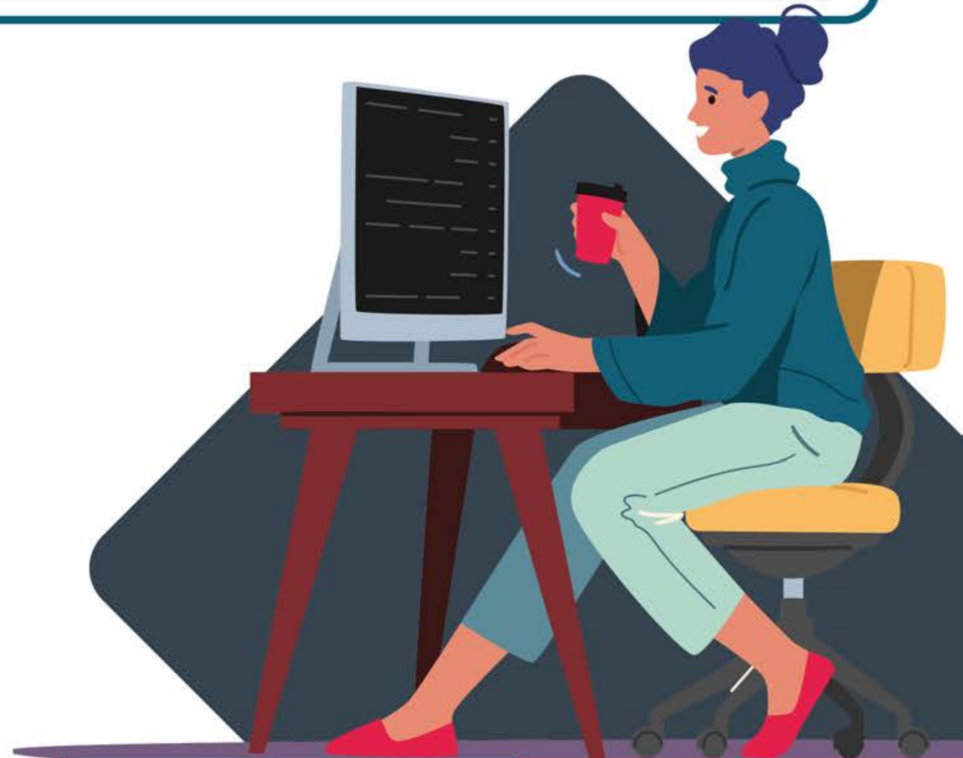

Rydym ni am sicrhau bod y gweithlu'n sefydlog, yn fedrus ac yn cefnogi pobl yn y ffyrdd cywir.

Mae llawer o weithwyr proffesiynol a staff sy'n darparu cymorth cymunedol o ansawdd uchel. Mae fframwaith sgiliau 'Unwaith i Gymru' yn cael ei ddatblygu. Bydd yn helpu gweithwyr proffesiynol, staff a gwirfoddolwyr i wella a datblygu eu sgiliau. Mae yna hefyd ffyrdd o rannu arfer da a dysgu oddi wrth y naill a'r llall.

Beth arall y gallem ni ei wneud i wella sgiliau yng ngweithlu'r gwasanaethau presgripsiynu cymdeithasol?

Rydym ni am wneud y defnydd gorau o dechnoleg.

Gall technoleg a llwyfannau ar-lein chwarae rhan fawr yn y gwaith o godi ymwybyddiaeth o bresgripsiynu cymdeithasol a helpu pobl i gael cymorth. Mae'n bwysig bod pob technoleg:

- yn ddiogel ac yn dilyn safonau
- yn hawdd ei ddefnyddio
- yn helpu pobl i gael cymorth
- yn gallu datblygu a thyfu i'r dyfodol.

Beth yw eich profiad o ddefnyddio technoleg:

- **ar gyfer atgyfeiriad?**
- **ar gyfer asesiad?**
- **i gael cymorth yn y gymuned?**
- **wrth roi eich gwybodaeth?**
- **wrth roi adborth?**

Sut allwn ni wella'r ffordd mae technoleg yn cael ei ddefnyddio?

Cwestiynau terfynol

Ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Presgripsiynu Cymdeithasol yn effeithio ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg?

Ydw ◯ **Nac ydw** ◯ **Ddim yn gwybod** ◯

Pa effeithiau allai fod yn eich barn chi? Sut allwn ni gynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu leihau'r effeithiau negyddol?

A oes unrhyw beth arall mae angen i ni feddwl amdano ar gyfer y fframwaith hwn?

Anfonwch eich atebion i:

Is-adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

fframwaithcenedlaetholpresgripsiynucymdeithasol@llyw.cymru

Erbyn: 20 Hydref 2022